

Darmspoelen met een spoelsysteem

Ouderinstructie
Darmspoelen bij je kind met een
spoelsysteem

Darmspoelen met een spoelsysteem

Wat is Ouder- en Kind Educatie (OKE)?

Het programma Ouder- en Kind Educatie (OKE) heeft als doel ouders, jongeren en zorgprofessionals te ondersteunen in het (aan)leren van diverse verpleegtechnische handelingen. Het educatiemateriaal is ontwikkeld voor ouders/verzorgers én voor jongeren die zelfstandig een handeling willen kunnen uitvoeren. De inhoud is vastgesteld met medewerking van ouders en tieners, kinderverpleegkundigen, kinderartsen en medisch pedagogisch zorgverleners uit de academische kindercentra en (kinder)thuiszorgorganisaties.

Waarom deze ouderinstructie?

Je hebt samen met de arts en de verpleegkundige besloten om zelf bij je kind de darm te spoelen. Deze handeling gaan wij je leren. In deze ouderinstructie geven we je informatie over alles wat er komt kijken bij het spoelen van de darmen. We leggen de handeling stap voor stap aan je uit. Na het lezen van deze ouderinstructie weet je hoe je de handeling moet uitvoeren. Wanneer we in de tekst spreken over jouw kind, bedoelen we daarmee ook het kind dat je verzorgt.

De handeling

Darmspoelen is een manier om ontlasting, die vast zit in de darm en er niet vanzelf uitkomt, in beweging te brengen en uit de darm te spoelen. Ook kan ongewild verlies van ontlasting een reden zijn om met darmspoelen bij je kind te starten. Bij darmspoelen wordt in een deel van de dikke darm spoelvloeistof gespoten. Deze spoelvloeistof komt na korte tijd samen met de ontlasting weer naar buiten. De spoelvloeistof loopt met behulp van een spoelsysteem voorzichtig in de dikke darm via de anus (het poepgat), of via een MACE of een CHAIT. Het spoelsysteem bestaat uit een waterzak of waterreservoir en een slang. Het darmspoelen duurt ongeveer 30 minuten.

Een CHAIT is een flexibele buis die door de huid, rechts onder in de buik rechteerks in het onderste gedeelte van de dikke darm wordt geplaatst. Dit gebeurt via een kijkoperatie.

Een MACE is een toegang tot de dikke darm vanuit een opening in de buikwand. Door deze chirurgisch aangelegde kanalen kan de darm gespoeld worden, zodat de ontlasting via de anus eruit komt.

Let op!

Van de behandelend arts van je kind of van de (kinderstoma)verpleegkundige heb je gehoord met welk systeem, van welke producent, je je kind gaat darmspoelen. Voer de handeling altijd op hetzelfde tijdstip uit. Tijdens de handeling zit je kind ongeveer een half uur op het toilet.

Hieronder vindt je een algemene beschrijving van de handeling darmspoelen met een spoelsysteem.

Specifieke instructies over het gebruik van de verschillende onderdelen van het spoelsysteem en informatie over hoe vaak je de verschillende onderdelen mag gebruiken ontvangt je van de producent en/of (kinderstoma)verpleegkundige. Peristeen (producent Coloplast), Navina (producent Wellspect) en Qufora (producent MBH) hebben op internet ook duidelijke instructiemateriaal voor ouders beschikbaar.

Welke spullen heb ik nodig?

- Spoelvloeistof (hoeveelheid en soort voorgeschreven door arts). De vloeistof moet op lichaamstemperatuur zijn
- Spoelsysteem ('PERISTEEN', 'QUFORA', 'NAVINA'). De (kinderstoma)verpleegkundige bepaalt welk systeem je kind moet gebruiken
- Glijmiddel (olijfolie, zonnebloemolie, zoete olie of arachideolie)
- Haak aan muur (ophangstelsel voor spoelvloeistofzak)
- WC of posttoel
- Zo nodig voetenbankje
- WC-papier
- Opvangbakje 2x
- Eventueel handschoenen, schort

Hoe voer ik de handeling uit?

Vorbereiding

- Was je handen met water en zeep en droog deze goed af, of gebruik handensanalisering.
- Leg alle spullen klaar die je nodig heeft.
- Sluit de rolklemmen van het spoelsysteem.
- Vul de waterzak of het waterreservoir met de afgesproken hoeveelheid spoelvloeistof. De spoelvloeistof moet op lichaamstemperatuur zijn.
- Hang de waterzak achter of naast de WC zo op, dat de onderzijde van de zak op schouderhoogte van je kind hangt of plaats het waterreservoir volgens de aanwijzingen van de fabrikant.
- Trek eventueel handschoenen en/of een schort aan.
- Open de rolklemmen om de slang te ontluichten door er spoelvloeistof doorheen te laten lopen in de WC of in het opvangbakje. Sluit hierna de rolklemmen.

Uitvoering

- Smeer indien nodig de kop van de katheter in met glijmiddel.
- Laat je kind op het toilet zitten, kleine kinderen met voeten op bankje, zodat knieën hoger staan dan heupen.
- Breng het uiteinde van het spoelsysteem in de anus, of sluit deze aan op de CHAIT of schuif deze in de MACE.
- Open de rolklemmen en laat de afgesproken hoeveelheid spoelvloeistof inlopen. Stem de snelheid af op wat je kind aangeeft.
- Als de afgesproken hoeveelheid spoelvloeistof is ingelopen, sluit je de rolklemmen, verwijder je de katheter en legt deze in het afvalbakje.
- De ontlasting zal met de spoelvloeistof via de anus in het toilet lopen. Laat je kind regelmatig even persen; de spoelvloeistof ophouden is niet nodig.
- Wanneer er geen ontlasting en/of spoelvloeistof meer komt is het spoelen klaar.
- Bekijk goed hoe de ontlasting eruit ziet en hoeveel het is.

Afronding

- Maak de billen van je kind schoon.
- Maak het materiaal schoon volgens gebruiksaanwijzing van de producent en ruim het materiaal op.
- Trek eventuele handschoenen en/of schort uit.
- Was je handen met water en zeep en droog deze goed af, of gebruik handenalkohol.

Aandachtspunten

Algemeen

- Als je kind uit zichzelf ontlasting heeft gehad, blijft je toch doorgaan met het darmspoelen.
- Wanneer de spoelvloeistof te snel inloopt, kan deze niet 'binnen gehouden worden' totdat de totale hoeveelheid spoelvloeistof is ingelopen.
- Wanneer de spoelvloeistof te snel inloopt, kan dit krampen bij je kind geven.
- Het is normaal dat enige tijd na het spoelen nog spoelvloeistof of wat ontlasting uit de anus loopt.
- Let erop dat de ingebrachte vloeistof weer uit de anus loopt.

Spoelvloeistof op lichaamstemperatuur

Voor het controleren van de temperatuur van de spoelvloeistof is het advies met je hand of elleboog de vloeistof te controleren, de spoelvloeistof moet prettig aanvoelen. Je kunt ook een babythermometer gebruiken. Sommige waterzakken hebben een thermometer ingebouwd.

Glijmiddel

Gebruik als glijmiddel geen vaseline, dit smeert de gaten in de katheter dicht. Als je als ouder een pinda-allergie hebt of je kind is allergisch voor pinda's, gebruik dan géén gewone arachideolie. Medicinale arachideolie kan wel, de kans op een allergische reactie bij gebruik hiervan is heel klein.

CHAIT

Een CHAIT moet elke 6 maanden worden verwisseld, de eerste keer gebeurt dit onder narcose, daarna op de polikliniek.

Hygiëne en houdbaarheid

Als in de thuissituatie de handen worden gewassen met water en zeep dan moet hierbij gebruik worden gemaakt van zeep in een pompje en papieren handdoekjes (tissues, keukenrol). Op een stuk zeep en in stoffen handdoeken verzamelen ziektekiemen zich snel, en zijn hiermee een grote infectiebron.

De informatie over hoe vaak je het materiaal van het spoelsysteem mag hergebruiken ontvangt je van de fabrikant.

Hoe vaak voer ik de handeling uit?

De arts of (kinderstoma)verpleegkundige vertelt je hoe vaak je de darm moet spoelen.

Op welk moment van de dag moet ik de handeling uitvoeren?

Liefst elke keer op hetzelfde moment van de dag, maar minimaal 1 uur na een maaltijd.

Niet vlak voor het slapen gaan.

Wat kan er misgaan, waaraan kan ik dit zien en wat moet ik dan doen?

MACE

Je moet contact opnemen met je behandelend arts of (kinderstoma)verpleegkundige als:

- Je de katheter moeilijk in de stoma kunt schuiven.
- Er geen of weinig ontlasting komt, mogelijk samen met braken.
- Er darm of spoelvloeistof uit de MACE komt.
- De MACE rood ziet en er viezigheid uit komt (tekenen van wondinfectie).
- Je denkt dat de MACE vernauwd is.
- Er lekkage is; er loopt dan darmvocht of spoelvloeistof uit de stoma of langs katheter.

CHAIT

Om te voorkomen dat je kind de CHAIT eruit trekt, is het verstandig over de CHAIT een stomapleister te plakken. Probeer wondinfectie te voorkomen door dagelijks te douchen en daarna de huid droog en schoon te houden.

Je moet contact opnemen met je behandelend arts of (kinderstoma)verpleegkundige als:

- Er sprake is van roodheid of een zwelling rondom de CHAIT.
- Er sprake is van groei van wildvlees rondom CHAIT.
- Je kind pijn heeft rondom de CHAIT.
- Er slijtageverschijnselen zijn, bijvoorbeeld lekkage.

- De CHAIT afbreekt, breng dan eerst een Folley Katheter in de opening en neem daarna meteen contact op met de arts of (kinderstoma)verpleegkundige.

Rectaal

- Als je kind aandrang krijgt tijdens het inlopen dan kan je je kind diep laten zuchten en de inloopsnelheid verlagen.
- Als je kind krampen krijgt tijdens het inlopen, kan je het inlopen even onderbreken en bij het weer starten van de handeling de inloopsnelheid verlagen.
- Als de spoelvoeistof niet (goed) inloopt, verwijder je de katheter en breng je deze opnieuw in. Je kan ook proberen de voeistof in te laten lopen terwijl je kind ligt.

Je moet contact opnemen met de arts of (kinderstoma)verpleegkundige als:

- Het niet lukt de spoelvoeistof in te laten lopen, ook niet nadat je het nog een keer hebt geprobeerd.
- Je kind bloedverlies heeft tijdens het darmspoelen. Stop dan de handeling en neem direct contact op.
- Je kind plotseling hevige pijn heeft tijdens het darmspoelen. Stop dan direct de handeling en neem direct contact op.
- De spoelvoeistof niet binnen 1 uur wordt uitgescheiden.

Hoe kan ik mijn kind helpen zich prettig te voelen tijdens de handeling?

Twee personen

Spoel de darmen bij voorkeur met twee personen. Eén persoon ondersteunt of troost je kind en de ander richt zich op het spoelen van de darmen. Bij sommige kinderen is het nodig dat zij vastgehouden worden. Het is per leeftijd afhankelijk hoe je kind het beste vastgehouden kan worden. Je kunt hierover advies krijgen tijdens de opname.

Ruimte in huis

Kies een vast toiletruimte waar de darm wordt gespoeld. Spoel de darm het liefste elke dag op deze plek in het huis. Dan weet je kind waar het aan toe is. Zorg voor een goed geventileerde en voldoende verwarmde ruimte. Let erop dat je kind niet afkoelt.

Stem je tempo af

Als je te snel handelt kan dit onrust en stress veroorzaken, als het te langzaam gaat duurt de handeling onnodig lang. Kijk goed naar je kind en waar je kind behoefte aan heeft. Je kan eventueel een pauze inlassen.

Tips voor afleiding of ontspanning

Het is belangrijk om af te stemmen op de behoeften van je kind. Sommige kinderen hebben controle nodig. In dat geval kunnen de volgende tips helpen:

- Laat je kind tot drie tellen en breng dan de spoelkatheter in.
- Laat je kind meehelpen, bij voorbeeld met het klaarzetten van de spullen.

Voor andere kinderen werkt afleiding beter en kunnen de volgende tips helpen:

- Zoek lichamelijk contact, bijvoorbeeld door de hand vast te houden, met een vinger op de huid te tekenen, kriebelen, blazen op de huid.
- Doe een ademhalingsoefening: haal diep adem door de neus, tel tot drie en blaas dan weer uit door de mond.
- Bekijk samen een pop-up boek of prentenboek.
- Je kunt samen met je kind zingen, tellen, het alfabet op zeggen, muziek luisteren of een fantasieverhaal schrijven.

Hoe blijft mijn kind vertrouwen hebben in mij als ouder?

Benoemen

Vertel aan je kind wat er gaat gebeuren en wat je gaat doen. Dit geeft veiligheid en vergroot de voorspelbaarheid. Praten op een lage toon kan een kind geruststellen en troost bieden.

Oogcontact en vriendelijke gezichtsuitdrukking

Probeer zoveel mogelijk een vriendelijke gezichtsuitdrukking te laten zien. Je kind heeft dit tijdens een moeilijk en spannend moment extra nodig.

Wie mag de handeling uitvoeren?

Volgens de wet is darmspoelen een risicovolle handeling die alleen uitgevoerd mag worden door iemand die hierin getraind is. Daarom krijg je hierover informatie via deze ouderinstructie en oefen je de handeling met de verpleegkundige. Je mag het darmspoelen gaan uitvoeren als je je zeker genoeg voelt om dit te doen en de verpleegkundige je deskundig genoeg vindt. Het getekende certificaat is hiervoor het bewijs.

Praktische tips voor thuis

Naar opvang/school

Je kind kan gewoon naar de opvang of naar school. Na het plaatsen van een CHAIT of het aanleggen van een MACE is het verstandig dit langzaam op te bouwen.

In bad/douchen/zwemmen/sporten?

MACE

De eerste 2 weken na het operatief aanleggen van de MACE mag je kind niet sporten. Contactsporten moeten altijd voorzichtig worden beoefend. Je kind mag na twee weken zwemmen.

Je kind mag gewoon douchen en in het bad. Als er geen slangetje in de MACE zit, kunt je de stoma afplakken met een pleister, maar dit hoeft niet. Er kan namelijk geen water in de stoma lopen, dus afplakken is niet noodzakelijk.

CHAIT

Drie dagen na het inbrengen van de CHAIT mag je kind douchen en in het bad. Droog na het douchen en baden de huid goed af. Tijdens het douchen en in het bad gaan hoeft de CHAIT niet afgeplakt te worden met een pleister. Je kind mag gewoon zwemmen, het advies is de CHAIT tijdens het zwemmen af te plakken met een pleister. De pleister moet na het zwemmen worden verschoond.

Rectaal

Je kind mag douchen, in bad en zwemmen.

Hoe plan ik de handeling in het dag en week ritme?

Doe de handeling het liefst elke dag op hetzelfde moment, maar niet binnen 1 uur na een maaltijd. Zorg ervoor dat er geen haast is, dat je de tijd kan nemen voor de handeling. Spoel niet kort voordat je kind gaat slapen.

De handeling uitvoeren op meerdere locaties

De handeling kan op elke plaats worden uitgevoerd. Zorg er altijd voor dat alle spullen aanwezig zijn. Ook nu is het belangrijk dat je kind weet wat er gaat

gebeuren. Probeer ook op deze andere locaties steeds eenzelfde ruimte voor het darmspoelen te gebruiken. Dit vergroot het gevoel van voorspelbaarheid, vertrouwen en veiligheid.

Welke ruimte in huis is geschikt om de handeling uit te voeren?

De handeling kan worden gedaan in een badkamer met toilet of op een toilet met ventilatie.

Let erop dat de ruimte voldoende verwarmd is en je kind niet afkoelt.

Waar in het huis bewaar ik veilig de spullen?

Bewaar de spoelvloeistof zo nodig in de koelkast. Gebruik een vaste plek voor het bewaren van het materiaal en zorg ervoor dat kinderen hier niet bij kunnen komen.

Iets vergeten, wat moet ik dan doen?

Als je het darmspoelen op het vaste moment op de dag vergeten bent, moet je dit op dezelfde dag op een ander geschikt moment alsnog doen. Als je het darmspoelen een dag vergeten bent kan je de dag erna gewoon op het normale tijd spoelen of eerder bij klachten (niet gaan inhalen, dus niet 2 keer gaan spoelen de dag nadat je het vergeten bent).

Wie kan ik bellen als ik een vraag heb of ergens over twijfel?

Neem bij twijfels of vragen over de handeling altijd contact op met de arts, verpleegkundige of (kinderstoma)verpleegkundige.

Maak bij ontslag uit het ziekenhuis of op de polikliniek afspraken met wie en hoe je contact op kan nemen.